

פרשת האזינו

הליכות עולם לו

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
20:01	19:17	18:27*	י-ם
19:58	19:14	18:25	ת"א
20:00	19:16	18:26	חיפה
20:00	19:16	18:26	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:07

שירת האזינו-שירת הבורא

הנאה או כבוד, ממה שמתיקרים בו בני האדם בעלי גוף ורגשות. ונמצא שכל חפצו ורצונו של הבורא יתברך רק להטיב ובשביל זה בראם, וכל התורה והמצוות שציווה הכל הכל לטובתם הבלעדית של בני האדם. וכן להיפך כל העבירות אינם מזיקות לבורא יתברך, ואינו מתרגש מהם, הוא רק ציווה בהם את בני האדם בידוע ומכירו את עולמו שברא, וידע שהן מזיקות לבני האדם ומרחיקות אותם מן הטוב.

נמצא שאדם שעובר עבירה הוא מזיק לעצמו, ואדם שעושה מצוה הוא מטיב לעצמו, ורק שהוא חושב שמטיב או מריע לבורא, וזה מה שאמר הפסוק שיחת לו לא, בניו מומם, ופירש רש"י: שחת לו וגו' - כתרגומו חיבלו לעצמם ולא לו. בניו מומם - בניו היו והשחתה שהשחיתו היא מומם. בניו מומם - מומם של בניו היה ולא מומם. עכ"ל. ההשחתה היא לך ולעצמך ולא לבורא. והשחתה היא בין בעשותו רע שמשחית את הטוב שבעולם, ובין שממעט בעשיית הטוב שגם זה השחתה יקרא, וכמו שאמר שלמה בחכמתו (משלי כ"ח כ"ד) גִּזְלוּ אֶבְיֹוֹ וְאָמְרוּ אֵין פֶּשַׁע חָבַר הוּא לְאִישׁ מְשֻׁחָת. ופירשו רבותינו (ברכות ל"ה): שמדובר במי שנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, הרי שחוסר ברכה נקרא השחתה, וכ"ש שאר מצוות עשה שהם מן התורה שהמעט בהם הוא ממש משחית ומחבל. וכן אמר שלמה במפורש (שם י"ח ט') גַּם מִתְּרַפָּה בְּמֵלֶאכֶתוֹ אֵץ הוּא לְבַעַל מְשֻׁחָת, ופירשו רבותינו במי שאינו עוסק בתורה.

וכן לעתיד זהו הגיהנם הגדול ביותר לאדם שהוא רואה כמה הוא יכול היה להרויח לעולם הבא ולא עשה כן, או כמה רעות הוא עשה לעצמו והפסיד את עצמו בעבירות שעשה. והתורה פתחה בפסוק זה ככותרת לכל פרשת האזינו לומר לנו שבוה הפרשה מדברת, בהשחתה שהאדם גרם לעצמו, ואין אלו קללות שה' מקללם, אלא הפסד שהפסידו לעצמם.

והנה כידוע מדברי הגאון מוילנא שכל ספר דברים מדבר על האלף האחרון ומה שיקרה באחרית הימים, ויש בו עשרה פרשיות (שנצבים וילך נמנים לפרשה אחת) כל פרשה כנגד מאה שנה באלף הששי, ופרשת האזינו היא הפרשה התשיעית כנגד המאה התשיעית (שבעוד פחות מעשרים שנה אנו נכנסים אליה), והיא באה אחר ככלות כל הקללות, ואז מגיע הזמן שהקב"ה רוצה לברך את ישראל ולהעניק להם את כל מה שהבטיח לאבות הקדושים, ובעצם להביא את העולם ליעודו, שכן תכליתו להביא ברכה לעם ישראל. אלא שאינם ראויים ומראה להם הקב"ה שכל ההפסד נגרם להם מחמת עצמם, שמעשיהם הפסידו אותם. ובכדי להראותם כל זאת הוא אומר להם את שירת האזינו שענינה הוא באמת שירת הבורא ולא הנבראים, ובשירה זו מראה כמה הקב"ה טוב ומרבה להטיב לישראל, ואילו עם ישראל כפוי טובה ואינו מכיר בטובת בוראו, וכמה הפסד הביאו בזה על עצמם, אך בסופו של דבר הקב"ה מכפר להם ויטיב להם עד בלי די וכל הברכות יחולו על ראשם. [ומחמת קוצר המקום לא הראינו זאת בתוך הפסוקים, אך המעיין בפרשה יראה שכך הם פני הדברים]. ובזה תורצו כל שאלותינו.

אחים יקרים, כעת לפני כיפור ומיד אחריו, זה הזמן להתבונן בחסדי הבורא עלינו, להכיר בטובותיו האין סופיות עימנו, ושברצונו רק להטיב עימנו, ולשוב אל ה' אלוקינו אבינו הטוב והמרחם, ולעובדו ככל לבבנו ובכל נפשנו, ואז כל הברכות יחולו על ראשנו.

בפרשתנו הינה המשך לסוף פרשת וילך בה נצטוה משה רבנו לומר ולכתוב את דברי השירה, והנה היא שירת האזינו הבאה בפרשתנו, ואמנם כאשר נתבונן בשאר השירות הנזכרות בתורה כגון שירת הים ושירת הבורא, נראה שהם פסוקים הבאים לבטאות שבח והודאה של עם ישראל לה', ואילו כאן בשירת האזינו הקורא אותה יראה שהקב"ה הוא המדבר כאן עם עם ישראל, וכמו כן ייוכח שיש בה מעט שבח ותהילת הבורא יתברך, אך רובה תוכחות וקללות ח"ו לישראל על שלא שמרו את התורה והמצוות, א"כ איזה מין שירה היא זו. ועוד שהדבר תמוה שכבר קראנו פרשת כי תבוא שבה יש צ"ח קללות קודם ראש השנה בכדי שתכלה שנה וקללותיה (כמבואר במסכת מגילה ל"א:), והנה שוב אנו נפגשים עם הקללות, וא"כ היינו צריכים להקפיד לקרוא גם את פרשת האזינו קודם ראש השנה שתכלה שנה וקללותיה, ולהשאיר לאחר ראש השנה רק את פרשת וזאת הברכה, שכשמה כן היא מליאה ברכות ורק ברכות לעם ישראל, בכדי שבאמת תחל שנה וברכותיה.

וטרם שנשיב על כך נעורר תמיהה נוספת בשירה, בתחילת השירה אחר שאנו משבחים ומגדלים את ה' אלוקינו, ושהוא הצור פעולו תמים, צדיק וישר מאין כמוהו, ואז השירה אומרת שחת לו לא פְּנִי מוּמָם דוֹר עֲקָשׁ וּפְתִלְתֵּל, וצריך להבין הרי כאן הפסוק הראשון שמתאר את עונותיהם ומעשיהם הלא טובים של ישראל, א"כ מדוע אינו מספר על מעשיהם הרעים, וכמו שיאמר בהמשך, וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעֹט וְכו', וַיִּקְנְאוּ פְּזָרִים פְּתוּעֹת יַעֲקֹבְהוּ, וַיִּבְחָו לַשָּׁדִים לֹא אֱלֹהִים וְכו', ורק מתאר לנו באופן כללי שהשחיתו מעשיהם. ובכלל צריך להבין מה טיבה של השחתה זו.

ונראה לברא בס"ד, שהנה ה' יתברך ברא את האדם בעולם הזה הגשמי, ותכליתו הוא לאסוף בו תורה ומצוות בשביל העולם הבא הרוחני, וא"כ כל אדם עומד בנסיון האם ללכת אחר העולם הזה והנאותיו, או אחר התורה והמצוות, שהם לעולם הבא והבטחותיו. והנה רוב העולם מאמינים במציאות הבורא יתברך שברא את העולם, שאם לא כן מנין לנו עולם, ולא מצאנו שום דבר גשמי שלא נברא, א"כ היאך יכול להיות שהעולם לא נברא, ועל כן רובם עובדים את הבורא יתברך בצורה זו או אחרת, ועם ישראל שקיבלו את תורתו כמובן מקיימים את מצוותיו.

אלא שמחשבות בני האדם נובעות מתוך מציאותם, דהיינו כמו שהאדם כאשר עושה דבר, יש לו ממנו הנאה, ואיזה תכלית שרוצה לקבל ממה שברא ועשה, כמו נגר שעשה שלחן, הוא רוצה להנות ממנו, או למכור אותו לאחרים ולהנות בכסף, וכך אנו חושבים שגם הבורא שברא אותנו יש לו מאיתנו איזו הנאה מטיימת, ואולי של כבוד ופרסום, או איזו טובה והנאה, וא"כ כל מה שמצוה אותנו בתורתו הוא להנאתו, שכן האדם דן בדעתו על פי מה שהוא מכיר בדעתו, וכיון שהוא יצור וגשמי ונהתני הוא חושב שכך גם הבורא. וזה מביא את האדם לידי הרגשה שבקיום התורה והמצוות הוא עושה טובה לבורא יתברך, ולא תמיד יש לו זמן לעשות טובות, ולפעמים הוא עושה בקצרה, והכל בסדר ושיגידו תודה שבכלל אני עושה, שכן הכל אני עושה טובה, ולא התורה והמצוות מטיבים לי.

ואולם האמת היא שכל מה שברא הקב"ה הוא לטובת האדם, ואפילו העולמות כולם בראם בכדי שיהנה מהם האדם בצורה ישירה או עקיפה, שהרי אחד מעיקרי האמונה שהקב"ה אין לו גוף ואין לו דמות הגוף ולא יקרוהו מקרי הגוף, וממילא אין לו שום טובה ושום

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

מעט הליכות לחג הסוכות

ויש נוהגים ליחד כסא מפואר לכבוד האשפיוזין. ובהערה (אות ה) הביא את דברי הזוהר ואח"כ כתב דברי החיד"א במורה באצבע הנזכרים, ואעפ"כ בהלכה כתב רק ויש נוהגים ולא כתב שחובה לעשות כן ושואם לא יעשה לא יבואו, וממנו נלמד שכך הבין בדברי החיד"א שאינם לעיכוב. כן נלע"ד, ועיין עוד לקמן בהלכה הבאה].

ג. מבואר בזוהר הקדוש (ח"ג דף קד ע"א) שמנהגו של רב המנונא סבא היה שכאשר היה נכנס לסוכה היה מזמן את האושפיוזין, ומזה נקבע בכל המחזורים לסוכות סדר הזמנת האושפיוזין, וכל עדה תעשה כמנהגה. [וראית בספר יסוד ושורש העבודה (שער י"א פ"ג) שכתב שבספרים הקדושים למדו מלשון הזוהר שאם אינו מזמין את שבעת הרועים אינם באים ואפילו אם הוא צדיק גמור, והובא בספר פסקי תשובות (סי' תרמ"ג אות א'), וכנראה שלמד זאת ממה שהזוהר מזכיר כל הזמן את שבעת הרועים "שזימן", ואולם מלשון הזוהר נראה שהוא חידוש של רב המנונא סבא ולא כולם היו נוהגים בכך, וגם מדברי החמדת ימים (סוכות פ"א) במעשה שהביא מוכח שבכל סוכות ישראל מגיעים האושפיוזין גם ללא שזימנו אותם. ועכ"פ מדברי היסוד ושורש העבודה מוכח שרק אם אינו מזמן אינם באים, אבל אם לא הכין הכסא אינו מעכב את ביאת האושפיוזין].

ד. מבואר בזוהר הקדוש (שם), שצריך בחג הסוכות לשמח את המסכנים, ומי שיושב בסוכה ומזמן לשבעת האושפיוזין ואינו מזמן לעניים, האושפיוזין יוצאים מסוכתו ומקללים אותו, וגם הקב"ה איננו חפץ בסעודותיו ועליו נאמר וזריתי פרש על פניכם וגו' פרש חגיכם, ואם האדם דואג בתחילה לעניים ונותן להם מסעודותיו, כל השבעת רועים מברכים אותו ברכות נכבדות. וכעין זה כתב הרמב"ם (פ"ו מ"ו"ט ה"ח) וז"ל: וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו, ועל אלו נאמר זבחיכם כלהם אונים להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם, ושמחה כזו קלון היא להם, שנאמר וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם. עכ"ל. ומחמת דברים אלו הזהירו האחרונים שבכל לילה ישלח קערה תבשיל לאיזה עני ויכוין שהוא חלק שבעה אושפיוזין קדישין. (מבואר בבא"ח האדוני אות ט.) [ואמנם בימינו אין הדבר מקובל, ואין כמעט מי שיאכל מן המאכל שתשלח לו, יש מחמירים שלא לאכול השגחה זו, ויש להיפך, וגם כל אחד וטעמו, ולכן הנכון והרצוי כיום הוא ליתן כסף קודם החג למשפחות נזקקות, שיקנו מאכלים לחג הסוכות, וביה יבואו עליו כל הברכות, ברכות העניים וברכות שבעת הרועים].

ה. מצות ישיבת הסוכה גדולה עד מאוד, ואמרו רבותינו כיצד מצות ישיבה בסוכה, שיהיה אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים, בין ביום בין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה. (סוכה כ"ח: שו"ע סי' תרל"ט סעי' א'). וכן אם ירצה לדבר עם חבירו ידבר בסוכה, ולפי שקדושת הסוכה גדולה עד מאוד ראוי למעט בה בדברי חול ולדבר בה כי אם קדושה ותורה. (משנ"ב ס"ק ב'). [ואמנם יש שהזהירו שלא לשוח שיחת חולין בתוכה מפני כבוד הצדיקים. (חמדת ימים פ"ג), אבל נראה שהכוונה על דבורים הגבולים באיסור, ולא בסתם דבורי חול, וכמו שכתב המשנ"ב (שם) ועו"ע בשער בשער הציון (ס"ק ד').]

א. אמרו חכמים (שבת קל"ג:): זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה. ואע"פ שעיקר הסוכה הוא הסכך, ועל שמו הסוכה נקראת סוכה (מבואר ברש"י תחילת מסכת סוכה), מ"מ הדין של סוכה נאה הוא אפילו במחיצות הסוכה [כמו שמוכח מדברי המרדכי שהביא הב"י (סי' תר"ל), והט"ז (שם ס"ק ב')], ולכן יקפיד לנאות הסוכה כמו ביתו ולפחות מבפנים. ובספר חמדת ימים (סוכות פרק א) כתב: וכל עוד שיהא האדם שמח וטוב לב לזכות בעשייתה עד שמפני כך עושה בה תוספת טובה יותר ממה שנצטוו מפני חיוב המצוה ולנאותה, כגון לעשות לה פתח בעיגול, ולתת משקוף למטה, וכיוצא מהדברים העשויים לנוי סוכה, בזה יש לו שכר אחר, נוסף על שכר עשייתה. ועוד כתב (בפרק ג): שע"י מעשהו פה למטה בסוכה הגשמית, נעשה כך למעלה בסוכת דוד, והמכניס כלים נאים לסוכה כך מתקן כלים נאים העליונים, ובהכניס מצעות נאות בסוכה כך סוכת דוד נעשית בסוד מצע, ולכן מצוה לתת המנורה בסוכה. וכן ע"י כך יזכה לסוכה הרוחנית ותהיה נפשו יושבת במנוחה רבה בגן עדן כפי ערך מה שמקיים המצוה בכוונה טובה ובאופן הנאות, כך יעשה לו שם סוכה לנשמתו, ובהציע הכלים הנאים שיש לו והמצעות הנאות בסוכה, יקשור לו הוא יתברך כמה חופות בעדן גן אלהים כל אבן יקרה מסוכתו אודם פטדה וברקת להשתעשע בהם מזיו הכבוד העליון. עכ"ל. והדברים מרגשים. [וזכור לטוב מור אבי ר' יהודה לוי ז"ל שהיה עושה סוכה רובה מעצים, והיה מקפיד לכסות את הסוכה מבפנים ומבחוץ, מבחוץ בנד נאה ומבפנים בנד נאה עוד יותר והיה עושה לה משקוף ודלת ומכסה המשקוף בנד נאה. ואחיו המנוח דודי היקר **חיים לוי ז"ל**, היה מקפיד במצוה זו ביותר, והיה עושה אותה ככית לכל דבר, לא חסר בה דבר, כולה מקושטת ונאה, ולא היה סנטימטר בדפנות הסוכה שלא היה מקושט, והיה מתחיל בעשית הסוכה מראש חודש אלול, זכות הסוכה תעמוד להם לעד לעולם].

ב. כתב בספר חמדת ימים (שם פ"ג): ומה טוב ומה נעים להכין בתוך סוכתו כסא מיוחדת בבני ברק ומשי ורקמה לכבוד כל צדיק כל איש יומו ואמרו בזוהר פרשת אמור שבשעה שיושב בצל הסוכה הזשכינה פורסת כנפיה עליו מלמעלה ושבעת הרועים באים לשכון עמהם. [והמדקדק בלשונו יראה שכתב שהוא טוב ונעים ולא כתב שמי שאינו עושה כן ח"ו אין באים שבעת הרועים לשכון כבוד בתוך סוכתו. ולא כמו שראיתי להם אחד שכתב שאם אינו מכין כסאות לאושפיוזין אינם באים לסוכתו בחג הסוכות, ולענ"ד אינו נכון, שאע"פ שראוי ונכון להכין כסא לכבוד האושפיוזין אבל אינו מעכב וגם אם אינו מכין באים לבקר בחג הסוכות. ואמנם החיד"א בספרו מורה באצבע (אות רפ"ט) כתב: ויצוה להביא כסא ומעיל מפואר על גבה לזכר שבעה אושפיוזין עילאין קדישין, מעין דוגמא שעושים ביום המילה כסא לאלהיו הנביא זכור לטוב, וכתב בזוהר הקדוש שאם לא מתקנים לו כסא לא בא, זאת היתה להחרדים לדבר ה' להזמין כסא לו אושפיוזין עילאין קדישין. עכ"ל. ואפשר לטעות בלשונו ולהבין קדעת אותו חכם, אבל המדקדק בדבריו יראה שכתב רק מעין דוגמא שעושים ביום המילה, ועל יום המילה הביא דברי הזוהר הקדוש שאם לא עשה אינו בא, אבל על שבעה אושפיוזין לא ראינו כזאת בזוהר, לא שצריך לעשות להם כסאות, ולא שאינם באים. ובספר חזו"ע (סוכות עמ' רי"ד אות ה) כתב: